

ชีวิตนี้เกิดมาแล้วได้อะไร ?

ระพี สาคริก*

จากประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วทั้งหมด

หนึ่งในสังขาร ซึ่งฉันยึดถือเป็นหลักสำหรับการดำเนินชีวิต ได้แก่การยกความสำเร็จของผู้อื่นไว้เหนือตนมาโดยตลอด ทั้งในด้านการคิดเห็นและนำปฏิบัติ โดยไม่เลือกกว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ระหว่างดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ฉันได้เขียนข้อเตือนสติด้วยลายมือธรรมชาติ สอดไว้ใต้แผ่นกระจกใสบนโต๊ะทำงานเพื่อว่าทุกครั้งที่นั่งโต๊ะตัวเองจะมีโอกาสอ่านข้อความนี้ แม้ว่าจะเป็นคนมีนิสัยไม่ชอบนั่งทำงานอยู่กับโต๊ะมรเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ขณะที่ต้องนั่ง เมื่อว่างสักนิด ก็พร้อมที่จะอ่านข้อเตือนใจตัวเอง ถือเป็นการเสริมสติให้มั่นคงยิ่งขึ้น ฉันจึงยืนหยัดอยู่บนรากฐานจิตใจตัวเองได้อย่างเข้มแข็งตลอดมามาถึงบัดนี้ ฉันต้องขอบคุณธรรมชาติในตัวเอง ที่ช่วยให้รักษาความเป็นคนไว้ได้อย่างมั่นคงซึ่งคงไม่มีอะไรดียิ่งไปกว่านี้อีกแล้ว ในเมื่อชีวิตนี้ก็เริ่มมองเห็นฝั่งใกล้เข้ามาทุกขณะ คงจะเหลืออยู่เพียงสิ่งเดียวคือ “มุ่งทำงานเพื่อหวังใช้หนี้แผ่นดินผืนนี้ให้ดีที่สุดเท่านั้นเป็นพอ” ส่วนใครจะสามารถรับทอดไว้ได้มากน้อยแค่ไหน คงถือเป็นเรื่องเหตุผลของแต่ละคนพึงคิดได้เอง

ฉันทราบภายหลังว่า กระดาษแผ่นที่สอดไว้ได้กระจก หลังจากพันตำแหน่งแล้วก็มีลูกศิษย์คนหนึ่งมาดึงเอาไป เนื่องจากมีคนมาบอกให้ทราบภายหลังว่า มีหลายคนหมายตาเอาไว้นานแล้ว เพราะในห้องทำงานฉันมันไม่พิธีการและไม่มีอะไรเป็นความลับ นอกจากบรรยากาศซึ่งหลายคนบอก ว่า ทำให้รู้อบอุ่น

ฉันถือเสมอว่า เราแต่ละคนที่เกิดมา ไม่เพียงทั้งโลก แม้แต่ทั้งชาติหรือทั้งเมือง ก็ยังไม่อาจจะรู้จักกันได้ทั่วถึง การมีโอกาสรู้จักกันนั้น นับว่าเป็นกุศลบุญผลยิ่งที่แต่ละฝ่ายสร้างสมกันมา ซึ่งไม่ใช่เหตุบังเอิญอย่างที่บางคนคิดแบบสั้น ๆ หากสอดคล้องกันกับสัจธรรม กล่าวคือ เราแต่ละคน หลังจากเกิดมาแล้ว ควรจะรู้และยอมรับความจริงว่า จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาซึ่งกันและกัน

หลังจากเกิดมาแล้ว จึงควรจะมีโอกาสที่ขอบด้วยเหตุผล ในการดำเนินชีวิตมุ่งสู่เป้าหมายอันดีเป็น หลักชัยมงคล คือ รักษาน้ำมิตรไว้จากใจที่ตระหนักถึงคุณค่าอย่างแท้จริง

หลักในการที่รักษาน้ำมิตรไว้ได้อย่างดีที่สุตินั้น น่าจะได้แก่ความมีสติ ของตนเอง แม้ว่าจะมีความมั่นคงในรากฐานจิตใจของแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน ก็ควรถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา จึงไม่ถือสา หากพร้อมที่จะให้อภัยแก่กันได้เสมอ

ถ้าแต่ละคนคิดว่าตนจะอยู่ลำพังคนเดียวในโลกได้ จึงต่างคนต่างคิดทำไปคนละทิศละทางชีวิตตัวเองก็จะต้องพบกับ ภาวะชวดเซ จนอาจถึงหกล้มทำให้ตัวเองเจ็บตัว จนกว่าจะรู้สึกได้ว่า ตนคงต้องปรับทิศทางเข้าสู่รูปรอยซึ่งมีการร่วมกันอย่างแท้จริง ดังนั้น เราจึงควรให้โอกาสแก่กันในเร็วเวลา จากความจริงใจ

การตัดญาติขาดมิตร คือการตัดคุณค่าชีวิตของตัวเองอย่างสำคัญ แม้ไม่ถึงขั้นรุนแรง เพียงแต่ใช้คำพูดเพียงคำเดียวเท่านั้น ประเด็นเช่นนี้คงไม่ต้องไปโทษใครอื่นที่สะท้อนพฤติกรรมใดก็ตาม มากระทบอารมณ์เรา แต่ใจเราเองต่างหากที่ขาดความเข้มแข็งในการรักษาความมีคุณค่าของชีวิตเอาไว้ จึงถูกอารมณ์ตัวเองผลักดันให้เดินพลัดตกออกไปนอกทางอันควรรักษาไว้ให้มั่นคงอยู่ได้

ฉันเป็นคนมีธรรมชาติที่สนใจศึกษาค้นหาความจริงชีวิตตัวเอง ซึ่งช่วยให้วนกลับไปศึกษาชีวิตเพื่อนมนุษย์ทุกคนอยู่แล้ว แม้ระหว่างที่เรียนอยู่ในโรงเรียน จนกระทั่งผ่านพ้นมาถึงช่วงเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้รู้ความจริงว่า สาขาวิชาทั้งหลายนั้น มันไม่ใช่ของจริงเลยสักอย่างเดียว ทำให้ตนสนใจเรียนรู้จากทุกเรื่อง อย่างต่อเนื่องกันเรื่อยมา

จนกระทั่งชีวิตผ่านพ้นมาถึงช่วงที่ได้รับปริญญา ก็นำมาพิจารณาเห็นว่ามันไม่ใช่ของจริงอีกนั่นแหละเธอเอ๊ย แต่เพราะเหตุว่า ตนเป็นคนที่มีความเคารพรักทุกคน ไม่ว่าใครจะยืนอยู่ที่จุดไหนจึงไม่เคยนึกถึงเลยจคงรู้สึกว่ามีสิ่งใดที่ให้ได้ก็ควรให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้และให้จากใจจริง ไม่ว่าผู้รับจะนึกชื่นชมยินดีหรือไม่ ถ้าเข้ามาหาด้วยความจริงใจ ฉันจะให้ทุกอย่างทุกคนด้วย หากรู้ได้ว่าใครมีรากฐานความคิดสื่อถึงกันได้มาก ก็คงคิดให้กันผู้นั้นก่อนคนอื่น โดยที่รู้ว่า หลังจากให้ไปแล้ว ย่อมงอกเงยมากขึ้น

การรับภาระจากแต่ละคนก็ย่อมเป็นเรื่องธรรมดาเช่นกัน มันจึงมิได้ทำให้รู้สึกพอใจจากการที่ตนได้รับการยกย่องสรรเสริญ หากเกิดความปิติจากสิ่งซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งระหว่างเพื่อนมนุษย์อันถือหา ไม่มีความแตกต่างกันกับเราเองมากกว่า ในลักษณะที่สอดคล้องต้องกับปรัชญาชีวิต ของผู้ที่เกิดมาก่อนกับผู้ซึ่งเจริญเติบโตตามมาภายหลัง ซึ่งมีเหตุผลสัมพันธ์ถึงกันบนพื้นฐานคุณธรรม

ฉันต้องยอมรับความจริงว่า ตนไม่ใช่ผู้คงแก่เรียน และก็ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นครูใครเลย เพราะรู้สึกว่า มีโอกาสน้อยที่สุด ที่ฉันจะกล่าวด้วยวาจาในเชิงสอนคนโน้นคนนั้น แม้ถูกหลานตัวเอง แต่ฉันมุ่งมั่นทำงานในสิ่งซึ่งตนรักที่จะทำ จากฐานซึ่งเชื่อในเหตุและผลมากกว่าเกรงอำนาจหรืออิทธิพลผลประโยชน์ซึ่งมีคนอื่นสามารถบันดาลให้ได้

ฉันเชื่อมั่นว่า แต่ละคนที่เกิดมา ต่างก็มีสติปัญญาด้วยกันทั้งนั้น เราแต่ละคนจึงไม่ควรดูถูกกัน โอกาสที่คนทั่วโลกแม้ทั่วประเทศจะรู้จักกันได้ จึงมิใช่วิสัยของคนทั่วไป ดังนั้นการที่แต่ละคนรู้จักกันได้ ฐานถึงความรักและความเคารพกันไว้ให้มั่นคงยิ่งขึ้น จึงควรถือว่าเป็นสิ่งมีคุณค่าที่สุดแล้ว

มีคนจำนวนไม่น้อยที่ขาดความรู้ความเข้าใจความหมายของชีวิตแท้ ทำให้ขาดความปรีชาญาณในการคบมิตรเมื่อนำมาประกอบกันเข้ากับการขาดสติ คิดถึงเรื่องผู้อื่นด้วยอารมณ์ กล่าวหาจากกระทบกระเทือนไปผู้อื่นจากความรู้สึกไม่พึงพอใจเพียงชั่ววูบเดียว ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นคนเดินถนน เป็นเพื่อนร่วมงาน แม้เป็นญาติพี่น้องหรือสามีภรรยา ย่อมไม่เป็นมงคลแก่ชีวิตตัวเองทั้งสิ้น

ความหมายของคำว่ามงคล จึงมีความลึกซึ้งยิ่งกว่าสิ่งแต่ละคนสัมผัสได้ด้วยสายตา รวมทั้งส่วนอื่นของร่างกายแต่หมายถึงสิ่งซึ่งฝังรากลงถึงจิตใจอย่างลึกซึ้ง ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้มีสิ่งนี้เป็นสมบัติอยู่ในใจ บังเกิดความสุขอย่างแท้จริง จากทุกสิ่งซึ่งตนมีโอกาสสัมผัสสออยู่รอบข้าง ท่ามกลางวิถีการดำเนินชีวิต

ฉันขออนุญาตพูดถึงประเด็น “ความมั่นคงของชีวิต” เพื่อฝากแง่คิดไว้กับเธอทุกคน แต่ขอกล่าวเสียก่อนว่า เราควรตระหนักถึง “เป้าหมายของชีวิต” กันเสียก่อนว่า “จะอยู่อย่างเอาตัวรอด หรือจะอยู่อย่างมีมิตรที่เป็นเพื่อนมนุษย์ที่ให้การยอมรับนับถือ” แก่เราอย่างมีเหตุผล

ฉันคิดว่า เมื่อกล่าวถึงความมั่นคงของชีวิต น่าจะมีความหมายอยู่ในตัวเองแล้ว ต้องอยู่อย่างมีพื้นฐาน หรืออยู่อย่างมีหลักความจริงของธรรมชาติเป็นสิ่งรองรับ ซึ่งหมายความว่าความดำรงอยู่โดยมีการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ถ้าใครอยู่อย่างฝืนธรรมชาติ ความมั่นคงย่อมไม่เกิดแก่ชีวิตตนเองเป็นแน่ แม้อาจเอาตัวรอดไปได้ก็คงเป็นเรื่องชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น ในที่สุดวันหนึ่งย่อมต้องพบภาวะแตกสลาย อย่างเลื่องไม่พ้น

จึงจำเป็นต้องสำนึกเสมอว่า มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องอยู่ร่วม อีกทั้งร่วมกับสรรพสิ่งทั้งหลาย อันถือเป็นองค์ประกอบภายในกระบวนการธรรมชาติ ซึ่งต่างก็มีความสำคัญเสมอเหมือนกันหมด นอกจากนั้น ความหมายสิ่งทั้งหลายทั้งมวลหาใช่หมายถึงแต่เพียงภาพที่เห็นได้เฉพาะหน้าเท่านั้น หากยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะอย่างปราศจากการหยุดนิ่ง

ดังนั้น เราจึงควรอยู่อย่างผู้สนใจเรียนรู้เหตุผล ซึ่งสิ่งนี้สามารถค้นพบได้จากตัวเองก่อนอื่น เพื่อหวนกลับมาออกมาเข้าใจผู้อื่นสิ่งอื่นได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้และทั้งนั้น ย่อมช่วยให้การรับสามารถเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติแม้เกิดปัญหาขึ้นจากบุคคลใด ณ จุดใด หากเรามองข้ามตัวเองไปหลงโทษคนอื่น ถ้ามีนิสัยเช่นนี้ ย่อมทำให้ชีวิตจำต้องขาดคุณค่ามากขึ้น

บุคคลผู้มีนิสัยคิดร้ายกล่าวร้าย หรือทำร้ายผู้อื่น ย่อมมีผลบั่นชีวิตตัวเองให้ขาดความมั่นคง ส่งผลสะท้อนจำกัดชีวิตอันควรมีโอกาสเปิดกว้างเพื่อพบทางสว่างมากขึ้น ให้จำต้องคับแคบลงไปพร้อมมืดมนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

ฉันเชื่อว่า คงไม่มีใครพึงใจกับการถูกสังคามรังเกียจ แต่ถ้ามีพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้น ผู้ซึ่งได้รับผลจากการกระทำของตนหากรู้จักทบทวน คงต้องยอมจำนนกับด้วยความเข้าใจได้ โดยที่รู้ว่าการดำรงชีวิตของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกันซึ่งสภาพเช่นนี้ย่อมมีผลกำหนดวิสัยทัศน์ ตลอดจนค่านิยมพื้นฐาน ซึ่งมีส่วนกำหนดทิศทางเดิของชีวิตที่แตกต่างกันไปอย่างเป็นธรรมชาติ

บนวิถีทางการดำเนินชีวิตของแต่ละคน ไม่ว่าคิดดีทำดีแค่ไหน ย่อมประสบทั้งการถูกตำหนิ ถูกวิจารณ์และมองในแง่ร้ายได้เสมอ แต่ถ้าหวนกลับมาทบทวนเห็นด้านได้ดีว่า สิ่งนี้คือครูฝึกให้เราเป็นคนเข้มแข็งยิ่งขึ้น ย่อมบังเกิดผลดีแก่ตัวเองโดยแท้ ดังที่ฉันเคยกล่าวไว้ว่า เราไม่ควรรังเกียจปัญหา เพราะว่าปัญหาคือครูชีวิตที่ช่วยส่งผลให้วิถีชีวิต ดำเนินไปสู่ความสำเร็จด้วยตนเอง

การพบกับภาวะถูกมองในแง่ร้ายแต่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ กับการได้รับคำสรรเสริญแล้วก็รับฟังได้โดยไม่ทำให้เดินหลงทาง ซึ่งภายในวิถีชีวิตแต่ละคน เปรียบได้ดั่งละลอกคลื่นในท้องทะเล ซึ่งทุกคนพึงต้องสัมผัสกับมันลูกแล้วลูกเล่า น่าจะถือเป็นเรื่องธรรมดา

แม้การได้รับคำสรรเสริญยกย่อง หากไม่ยึดติดอยู่กับมัน แต่รู้จักนำมาพิจารณาหาเหตุผล ถ้าพบว่าการแสดงออกเกิดจากความจริงใจ ก็น่าจะมีผลช่วยย้าให้รากฐานแนวความเชื่อของตนเองเท่าที่นำไปปฏิบัติมาแล้ว มีเหตุผลแน่นหนามากขึ้น

อนึ่ง เมื่อนำเอาคำว่า “ความมั่นคงของชีวิต” มาพิจารณา น่าจะหมายความว่า “ความมั่นคงซึ่งรากบานอยู่กับเหตุและผล” ดังภาษิตหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “คนดีย่อมตกน้ำไม่ไหล-ตกไฟไม่ไหม้” ถ้าเราเพียรพยายามปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างมั่นคงอยู่กับเหตุและผลจริง โดยที่รู้ชัดว่า เหตุอยู่ในใจเราเอง และผลก็เป็นสิ่งซึ่งเราต้องได้รับสนองตอบอย่างแน่นอนที่สุด

แม้ว่า ในช่วงใดช่วงหนึ่งในวิถีการดำเนินชีวิต อาจทำให้พบกับความผิดหวัง หรือถูกบั่นคั่นทางใจนานาประการ จนทำให้ความรู้สึกมาถึงจุดที่ว่า “เหตุไฉนตนจึงตกน้ำก็ไหล ตกไฟก็ไหม้ จนแทบจะหมดหมดสิ้นไปกับเปลวเพลิง”

ถ้าหยุดสักนิด ตั้งสติไว้ในมั่นคงสักหน่อหนึ่ง เพื่อหวนกลับมาพิจารณาค้นหาความจริงที่ตัวเองได้จาก คำถามที่ว่า “การที่เราตั้งใจทำความดีมาแล้วทั้งหมดนั้น เพื่อประโยชน์อันใดกันแน่” ไม่ว่ามันจะเป็นความต้องการเกี่ยวกับ เกียรติยศชื่อเสียง หรือคำสรรเสริญเยินยอ ซึ่งแท้จริงแล้วก็หาใช่

ไม่มีตัวคนให้เอามายึดทำให้เกิดความทุกข์เรื่อยไป แท้จริงแล้วสิ่งซึ่งกำลังทำให้เป็นทุกข์ มันเกิดจากการสร้างขึ้นมด้วยตัวเองทั้งนั้น

ถ้าฉันพูดต่อไปเรื่อย ๆ เธออาจรู้สึกเบื่อ โดยที่คิดว่า เอาแต่เรื่องธรรมดาธรรมดาโมมาพูดเท่านั้น แท้จริงแล้ว มันไม่ใช่เรื่องธรรมดาธรรมดาอย่างที่เธอกำลังคิดกำลังมองอะไรเลย หลายคนอาจมองว่าฉันเป็นคนเก่งเรื่องกล้วยไม้ จนเป็นที่ยอมรับนับถือไปแทบทั่วโลก เพราะเดินทางไปไหนก็มีคนให้การต้อนรับ ไม่ว่า คนชาติไหนภาษาไหน

แต่ฉันบอกกับทุกคนว่า ฉันไม่ได้เก่งเรื่องกล้วยไม้อะไรเลย ถ้าจะถามว่าเรียนมาจากโรงเรียนทหมหาวิทยาลัยไหน ก็เปล่าทั้งสิ้น ฉันพูดตรง ๆ เพื่อให้เธอที่สนใจเก็บไปคิดค้นหาความจริง การพูดกันอย่างตรงไปตรงมา หรือพูดอย่างเปิดใจเข้าหากัน จึงเป็นสิ่งสร้างสรรค์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ฉันจึงไม่เคยคิดปิดบังอะไรใครทั้งนั้น ยิ่งชนรุ่นหลังที่เข้ามาด้วยใจรักและศรัทธาด้วย จะรู้เองว่า ฉันทำอะไรก็ให้หมดทุกอย่าง

เพราะฉันไม่ได้เก่งกาจอะไรในเรื่องกล้วยไม้ แต่มีสิ่งต่าง ๆ ซึ่งกล่าวมาแล้วทั้งหมดอยู่ในหัวใจ รวมทั้งมีความรักและสนใจที่จะนำออกมาใช้ประโยชน์ มันจึงทำให้งานด้านกล้วยไม้สามารถแพร่กระจายออกไปได้อย่างเป็นธรรมชาติ

ฉันขอนำเอาสิ่งซึ่งกล่าวไว้แล้วในตอนแรกมาย้ำความสำคัญอีกครั้งหนึ่งว่า การเรียนสาขาวิชาต่าง ๆ มาแล้วนั้น ในที่สุดก็น่าจะพบว่า มันไม่ใช่ของจริงเลยสักอย่างเดียว ถ้าเราไม่ยึดติดอยู่กับมัน ย่อมใช้เป็นเครื่องมือค้นหาความจริงได้เสมอ ถ้าจะถามว่า “ค้นหาจากที่ไหน” ก็คงต้องตอบโดยอาศัยสัญธรรมอีกเช่นกันว่า “ค้นหาจากความหลากหลายของมนุษย์ โดยใช้การนำปฏิบัติมันและเธอ” เพราะการปฏิบัติมันก็อยู่กับตัวและใจเธอ

หลายครั้งหลายหน การเข้าไปในเรียนโรงเรียน ยิ่งในมหาวิทยาลัย ก็จำเป็นต้องพบกับอิทธิพลที่ชักจูงให้จำเป็นต้องเดินทางไปพักใหญ่ กว่าจะหลุดออกมาได้มันก็ไม่ใช่ง่ายนักหรอกนะ บางคนปลดไม่ออกจนทำให้ชีวิตจำต้องจมลงไปกับกระแทกจบสิ้นไปเลย ก็มีให้เห็นมาแล้ว และดูเหมือนจะเป็นส่วนใหญ่เสียด้วยซึ่งภาพที่เห็นเป็น ความจริงชัด ก็ขอให้จับตาดูที่เส้นเกษียณอายุก็แล้วกัน

ฉันสนใจนั่งจับตาโดยมุ่งไปที่ดู ทั้งเข้าและออก จุดเข้าก็สะท้อนให้เห็นถึงการเบียดเสียดเบียดขัดกันเข้าไปสู่การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเพียงรูเล็กนิดเดียวเท่านั้น กับด้านออกก็คือจุดที่สะท้อนให้เห็นถึงช่วงที่กำลังเกษียณอายุ แต่ก็มีส่วนดีสำหรับตัวฉันเอง เพราะเป็นการฝึกจิตใจให้รู้จักเมตตาคนมากขึ้น

ฉันมองด้วยความรู้สึกจากรากฐานตัวเองว่า มนุษย์ควรจะสนใจศึกษาทุกเรื่องอย่างอิสระ ดังนั้นการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจึงเป็นเพียงชิ้นส่วนหนึ่งอยู่ภายในความหลากหลายของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์เท่านั้นเอง หากใช้เป็นสิ่งอันควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ไม่ และแท้แล้วก็ไม่มีอะไรเป็นพิเศษสำหรับฉันเลย ส่วนใครจะมองว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นพิเศษ และ

แท้จริงแล้วก็ไม่มีอะไรเป็นพิเศษสำหรับฉันเลย ส่วนใครจะมองว่ามีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นพิเศษ แท้จริงแล้วมีผลมาจากมองลึกและไกลกว่านั้นมาก เพราะต้องการสร้างสรรค์ชีวิตนั้นให้มีคุณค่าแก่สังคมในระยะยาวมากกว่า

เคยมีชนรุ่นหลังที่เข้ามาหาแล้วพูดว่า “อยากให้ผู้ใหญ่หลาย ๆ คนเก่งอย่างฉันบ้าง แต่เพราะตนไม่ได้หลงอยู่กับสรรเสริญอย่าง จึงทำให้มองเห็นสัจธรรมแล้วตอบไปว่าตนไม่ได้เก่งอะไรเลย แต่เป็นเพียงชิ้นหนึ่งของความหลากหลายอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่รวม ๆ กัน เท่านั้น เราจะให้คนเหมือนกันคงไม่ได้

จากประสบการณ์ชีวิต ที่ให้โอกาสฉันเรียนรู้ความจริงซึ่งสาเหตุกับผลถึงกันทุกเรื่อง ได้สอนให้รู้ว่า ไม่ว่าใครจะมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งใดอยู่ที่ไหน และไม่ว่าใครจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานอาชีพสาขาใดก็ตามสิ่งเหล่านั้นมันไม่ใช่ของจริงสำหรับฉันเลย นอกจากนั้นยังเชื่อว่า มีบางคนที่มีมองเห็นภาพเดียวกันกับฉันด้วย

ไม่ว่าใครจะเป็นวิศวกร เป็นเกษตรกร เป็นแพทย์ เป็นทหาร เป็นตำรวจ หรือเป็นอะไรอื่น แม้การขึ้นไปมีตำแหน่งเป็นอธิบดีมหาวิทยาลัย และเป็นรัฐมนตรีก็ตาม มันเป็นเพียงหมวกแต่ละใบซึ่งมีคนอื่นนำมาสวมให้เท่านั้น ยิ่งเกิดความอยากจนถึงขั้นแย่งชิงกันไปเอามันมาสวมใส่ จนทำให้พลอดออกได้ยากเพราะการที่ฉันเคยมีสิ่งเหล่านี้ก็รวมอยู่มันไม่ได้เกิดจากความอยาก หากเป็นเพราะมีผู้ศรัทธานำมาให้เอง แต่ตนก็ใช้มันอย่างดีที่สุด และยังรู้จักแยกแยะออกจากของจริงด้วย นอกจากนั้นยังถอนออกมาเองเนื่องจากรู้แล้วทำให้รู้แล้ว ก่อนที่จะครบเกษียณอายุ เนื่องจากรู้ว่า กำหนดเกษียณก็ไม่ใช่ของจริง เพราะมีคนอื่นขีดมันเอาไว้

สัจธรรมดังกล่าว จึงช่วยไม่ให้ฉันสูญเสียพลังในการทำงาน เพื่อต้องการรู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปอีก

สิ่งที่ฉันรู้แน่ชัดมาตลอดชีวิตนี้ หาใช่ว่าตัวเองเป็นอะไรต่อมิอะไรไม่ หาก ฉันรู้ว่าตนเป็นคนซึ่ง ณ จุด นั้นเอง ที่ช่วยให้ตนมุ่งมั่นค้นหาความจริงตลอดระยะเวลาอันยาวนานสำหรับชีวิตนี้ โดยไม่คิดวอกแวกชวนเซ จนทำให้จำต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่นแม้แต่น้อย แม้สิ่งรอบข้างจะมีอิทธิพลรุนแรงมากขึ้นแค่ไหน ตนก็รู้สึกเสมอว่า นี่คือนิสัยที่ฝึกให้เกิดความอดทนแข็งแกร่งมากขึ้น โดยที่เชื่อว่า จะยืนหยัดต่อไปจนถึงที่สุด

ทั้งนี้และทั้งนั้น โดยเหตุที่ค้นพบความจริงแล้วว่า แท้ที่ชีวิตผ่านพ้นมาทั้งหมด จากการมุ่งมั่นทำงานโดยมีการแบ่งปันความรักให้กับเพื่อนมนุษย์อย่างทั่วถึง ได้ส่งผลสะท้อนสอนให้มองเห็นความจริงชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ทำให้เชื่ออย่างมั่นใจมากขึ้นว่า ทุกที่ต้องการแสวงหา มีอยู่ในองค์รวมของความเป็นคนอย่างครบถ้วนแล้ว จึงขอฝากสิ่งนี้ไว้กับทุกอันเป็นที่เคารพรักของฉันอย่างทั่วถึงกันหมด เริ่มต้นจากผู้ใกล้ชิดกันทางใจที่สุด โดยที่หวังว่าวันหนึ่งข้างหน้า ควรจะกระจายออกไปอย่างปราศจากกรอบกำหนดใด ๆ ทั้งสิ้น หากสาน ต่อไปด้วยเหตุและผลอย่างเป็นธรรมชาติ

สรุปแล้ว จากช่วงเวลาของการดำเนินชีวิตซึ่งเหลืออีกไม่นานนัก เนื่องจากขณะนี้ใกล้ 80 ปีมาแล้วแทบทุกสิ่งยังอยู่ในความทรงจำมาโดยตลอด แม้ภาพบ้านซึ่งใช้เป็นที่พักอาศัยพักพิงและให้แก่อันร่มเย็นแก่การหลับนอนพักผ่อนร่างกายและใจในช่วงซึ่งฉันยังมีอายุเพียง 4 ขวบ ตนก็สามารถขุดความทรงจำกลับมาบรรจงเขียนลงบนแผ่นกระดาษได้อย่างใกล้เคียงมากทั้ง ๆ ที่ไม่มีภาพถ่ายไว้ทั้งเลยแม้แต่เงาซึ่งเป็นภาพที่เห็นได้จากภายนอก แต่ฉันก็ยังเห็นมันได้จากใจ ฉันขอดอดใจพูดออกไปในโอกาสนี้อย่างชัด ๆ ว่า “ เธอที่รัก ผู้ซึ่งดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานความหลากหลายอย่างมาก ทั้งหลายตา รวมทั้งมากด้วยอารมณ์และความคิด” สำหรับชีวิตนี้ ฉันขอขอบคุณเธอทุกคนอย่างเต็มที่ช่วยส่งเสริมให้ชีวิตฉันเองก้าวมาได้ถึงช่วงนี้ ถึงช่วงซึ่งตนควรขอบคุณทุกคนอันถือว่าเป็นคือครูอย่างแท้จริง ขอให้วิถีชีวิตเธอทุกคนจงมุ่งไปสู่ความสุขซึ่งเป็นจุดเดียวกันในที่สุด ไม่ว่าขณะนี้ใครจะกำลังทำอะไรอยู่ก็ตาม

ในที่สุด ทุกสิ่งทุกอย่างก็คือมงคลแห่งชีวิตทั้งสิ้น

+++++